

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 927/2024
10.04.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Јасмине Стаменковић и Татјане Миљуш, чланова већа, у правној ствари тужиоца-противтуженог Град Београд – Секретаријат за имовинске и правне послове Београда, кога заступа Градско правобранилаштво Града Београда, против туженог-противтужиоца Агроиндустријска корпорација Београд, Падинска скела, чији су пуномоћници Зоран Ећимовић, адвокат из ... и Млађан Марјановић, адвокат из ..., ради дуга по тужби, вредност предмета спора 382.063.742,03 динара и ради утврђивања ништавости по противтужби, вредност предмета спора 299.741.738,12 динара, одлучујући о ревизији туженог-противтужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 1486/24 од 30.05.2024. године, у седници већа одржаној дана 10.04.2025. године донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Привредног апелационог суда Пж 1486/24 од 30.05.2024. године и пресуда Привредног суда у Београду П 7833/2015 од 14.11.2023. године у ставу III, V и VI изреке и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 7833/2015 од 14.11.2023. године, у ставу I изреке, дозвољено је преиначење тужбе као у поднеску тужиоца-противтуженог од 08.06.2023. године повећањем тужбеног захтева. У ставу II изреке, дозвољено је преиначење противтужбе као у поднеску туженог-противтужиоца од 12.10.2020. године. У ставу III изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца-противтуженог Град Београд – Секретаријат за имовинске и правне послове Београда па је обавезан тужени-противтужилац Агроиндустријска корпорација Београд, Падинска скела да исплати тужиоцу-противтуженом износ од 382.063.742,03 динара као и законску затезну камату на износ од 126.142.585,94 динара почев од 16.03.2023. године до исплате. У ставу IV изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца-противтуженог у делу којим је тражио да суд обавезе туженог-противтужиоца да тужиоцу-противтуженом исплати законску затезну камату на износ од 382.063.742,03 динара почев од 16.03.2023. године до исплате. У ставу V изреке, одбијен је противтужбени захтев туженог-противтужиоца Агроиндустријска корпорација Београд, Падинска скела да се утврди да су ништави записници о усаглашавању обавеза закључени између тужиоца и туженог од

10.01.2014. године, 15.01.2013. године, 27.01.2012. године, 14.09.2010. године, 20.10.2009. године и 31.12.2008. године. У ставу VI изреке, обавезан је тужени-противтужилац да тужиоцу-противтуженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 3.488.175,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 1486/24 од 30.05.2024. године одбијена је жалба туженог-противтужиоца и потврђена пресуда Привредног суда у Београду П7833/2015 од 14.11.2023. године, у ставу I, III, V и VI као и захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне другостепене пресуде тужени-противтужилац изјавио је дозвољену и благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права и битних повреда одредаба парничног поступка из лана 374. став 1. ЗПП које су учињене пред другостепеним судом.

Испитујући другостепену пресуду у границама ревизијских разлога у складу са чланом 408. Закона парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 18/20) Врховни суд је утврдио да је ревизија туженог-противтужиоца основана.

У поступку доношења другостепене пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Позивање на битне повреде одредаба парничног поступка учињене пред првостепеним судом не могу бити ревизијски разлог применом члана 407. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању од стране првостепеног суда, Друштвени фонд за финансирање и изградњу станова солидарности чији је правни следбеник тужилац, закључио је са РО ПКБ Корпорацијом, правним претходником туженог, уговоре о финансирању и изградњи станова солидарности као и анексе 1 и 2 истих. Предметним уговорима прописано је: да корисник уплаћује учешће у износу од 25% од вредности стана у року од 30 дана од дана потписивања сваког појединачног уговора, а остатак до пуне цене у року од 20 година у једнаким ануитетима; да ће се тачан износ ануитета и отплате дефинисати анексом о утврђивању коначне цене и површине станова, тако да се рок од 20 година рачуна од датума закључења посебног коначног анекса; да ће се на крају сваке године вршити валоризација неотплаћеног износа тако што се исти увећава сразмерно стопи инфлације за ту годину на начин на који се учесници у стамбеној изградњи признаје утврђивање цене стамбене изградње; да је корисник обавезан да плаћа законску затезну камату за период доцње. Почев од 2008. године закључно са 2014. годином, уговорне стране потписивале су записнике о усаглашеним потраживањима. Тужени је уредно исказивао обавезу према тужиоцу у усаглашеном износу у билансним стањима за 2011, 2012. и 2013. годину.

Тужени је оспорио тужбени захтев, истичући приговор застарелости потраживања и да је тужилац приликом обрачуна приписивао камату главном дугу па је на тај износ поново рачунао камату. Првостепени суд је одбио приговор застарелости као неоснован имајући у виду да је потраживање тужиоца-противтуженог по основу првог закљученог уговора од 16.08. 1988. године доспело 16.08.2008. године, односно да је по коначном анексу тог уговора доспело 04.06.2011. године, али како су

уговорне стране сагласним изјавама воља сачињавале пуноважне Записнике о усаглашавању обавеза, почев од 2008. године па све до 10.01.2014. године, што то по ставу првостепеног суда представља признање дуга од стране туженог, услед чега је дошло до прекида застрелости, закључујући да до дана утужења 31.12.2015. године није протекао трогодишњи рок застарелости из члана 374. став 1. Закона о облигационим односима. Како је правни претходник тужиоца-противтуженог изградио непокретности на свим уговорним локацијама, које је правни претходник туженог-противтужиоца даље прометовао трећим лицима која су у поседу истих на основу уговора о откупу станова закључених са туженим-противтужиоцем, првостепени суд је усвојио тужбени захтев. Висину потраживања тужиоца-противтуженог утврдио је на основу налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке Љиљане Милановић прихватавши четврту варијанту по којој је вештак извршила обрачун дуга у складу са одредбама закљученог уговора и припадајућих анекса на начин што је износ дуга валоризован стопама раста цена на мало до рока доспећа – истек двадесетогодишњег периода који је дефинисан коначним анексом, а од датума доспећа до 15.03.2023. године дана вештачења, обрачуната је само законска затезна камата простим интересним рачуном без приписа затезне камате главнице у складу са одредбама Закона о затезној камати. У складу са наведеним укупан обрачунати дуг износи 382.063.742,03 динара који обухвата главни дуг од 126.142.585,94 динара и обрачунату затезну камату у износу од 255.921.156,09 динара.

Одлучујући о противтужбеном захтеву, првостепени суд је закључио да наведени записници о усаглашавању потраживања представљају пуноважне правне акте којима се констатује стање дуга по основу већ преузетих уговорних обавеза по пуноважним правним актима који су произвели дејство. Такође налази да су записници у складу са изводима отворених ставки којима се констатује стање дуга туженог према тужиоцу и да су потписани од стране запослених код туженог и у том смислу закључује да су лица која су потписала предметне записнике имала својство пуномоћника по запослењу и овлашћење да за рачун туженог потпишу исте у складу са чланом 32. тада важећег Закона о привредним друштвима. У прилог наведеног закључка по ставу првостепеног суда је и чињеница да тужени није пружио доказе да лица која су потписала записник нису била овлашћена за потпис, нити одлуку којим је утврђена одговорност запослених што су потписали записник. Из наведених разлога је одбијен противтужбени захтев.

Другостепени суд прихвата у потпуности разлоге које је дао првостепени суд.

Основано ревидент истиче да признање дуга и одрицање од застарелости може у име правног лица пуноважно учинити само његов законски заступник, односно лица која су овлашћена за признање дуга.

Према Закону о облигационим односима, застарелост наступа када протекне законом одређено време у коме је поверилац могао захтевати испуњење обавезе (члан 360. став 2.). Застаревање почиње тећи првог дана после доспелости обавезе, осим ако законом за поједине случајеве није шта друго прописано (члан 361.). Застарелост наступа када истекне последњи дан законом одређеног времена (члан 362.). У време застарелости рачуна се и време које је протекло у корист дужникових претходника (члан 363.). Законом одређено време застарелости не може се мењати правним послом

(члан 364. став 1. ЗОО). Међусобна потраживања правних лица из уговора о промету робе и услуга као и потраживање накнаде за издатке учињене у вези с тим уговором, застаревају за три године (члан 374.). Застарелост се прекида када дужник призна дуг. Признање дуга може се учинити не само изјавом повериоцу, него и на посредан начин, као што су давање отплате, плаћање камате или давање обезбеђења (члан 387.). Застарелост се прекида подизањем тужбе и сваком другом повериочевом радњом предузетом против дужника пред судом или другим надлежним органом и циљу утврђивања осигурања или остварења потраживања (члан 388.). После прекида, застаревање почиње тећи изнова, а време које је протекло пре прекида не рачуна се у законом одређени рок за застарелост. Застаревање прекинуто признањем од стране дужника почиње тећи изнова од тренутка признања. Застаревање које почиње тећи изнова после прекида навршава се када протекне онолико времена колико је законом предвиђено за застаревање које је прекинуто (члан 392.).

Тужилац-противтужени потражује износ од 382.063.742,03 динара по основу уговора о финансирању изградње станова солидарности, закључених у периоду од 16.08.1988. године до 24.11.1995. године. Потраживање тужиоца по првом уговору број 3734 од 16.08.1988. године доспело је за наплату по коначном анексу тог уговора дана 04.06.2011. године, а тужба је поднета 31.12.2015. године. Како се ради о потраживању између правних лица из уговора о финансирању и изградњи станова солидарности, примењује се трогодишњи рок застарелости из члана 374. ЗОО.

У Записницима о усаглашавању обавеза од 10.01.2014. године, 15.01.2013. године, 27.01.2012. године, 14.09.2010. године, 20.10.2009. године и 31.12.2008. године наведени су уговори, локације и појединачни износи дуга дужника, туженог према повериоцу, тужиоцу. Међутим, да би наведени записници о усаглашавању потраживања представљали признање дуга или одрицање од застарелости потребно је да у име правног лица пуноважно дуг призна односно одрекне се од застарелости његов законски заступник или лице које он овласти на то, односно лица која су овлашћена за признање дуга, како правилно наводи ревидент.

Пуномоћници по запослењу, лица која као запослени у друштву раде на пословима чије обављање у редовном пословању укључује и закључење или испуњење одређених уговора или предузимање других правних радњи, овлашћени су да као пуномоћници друштва без посебног пуномоћја закључе и испуњавају те уговоре односно предузимају те правне радње у границама послова на којима раде. Сматрају се овлашћеним лицима за предузимање правних послова на основу извршавања одређених послова који укључује одговарајуће контакте са трећим лицима, односно за предузимање или извршавање правних послова, код којих су сви битни услови дефинисани и немају овлашћење да мењају услове под којима су правни послови предузимају, већ само да их предузимају под утврђеним условима. Следи да пуномоћник по запослењу не спада у круг лица која су овлашћена за давање изјаве о признању дуга или изјаве о одрицању од застарелости, јер то овлашћење не спада у редовне и уобичајене радње запосленог, па и ако обавља послове везане за рачуноводство, уколико истовремено није овлашћен од стране законског заступника за давање такве изјаве.

Из приложених записника о усаглашавању потраживања из 2014, 2013, 2012, 2010 произлази да је на месту потписа дужника означен директор, а на записницима из 2009. и 2008. година потписник није означен као директор. Наведени записници сами по себи не прекидају застарелост, већ да би имали такво дејство морају бити потписани од стране законског заступника, односно лица овлашћеног за признање дуга. Без утицаја на прекид застарелости је чињеница да су записници сачињени на основу ИОС образаца као рачуновдствене исправе, ако и ИОС образци нису потписани од стране лица у чија овлашћења, по закону или на основу одлуке надлежног органа, спада и овлашћење за признање дуга.

Како у конкретном случају нису расправљене на несумљив начин чињенице да ли су лица која су у име туженог потписала записнике о усаглашавању потраживања била овлашћена за признање дуга, односно да ли је дошло да прекида застарелости, а које чињенице су битне за правилну примену материјалног права, нижестепене одлуке су укинуте применом члана 416. ЗПП.

У вези противтужбеног захтева, ревизијски суд указује и на одредбу члана 194. став 1. и 3. ЗПП, којом је предвиђено да тужилац може у тужби да тражи да суд само утврди постојање опдносно непостојање неког права или правног односа, повреду права личности или истинитост, односно неистинитост неке исправе. Тужба за утврђење може да се поднесе ради утврђивања постојања односно непостојања чињенице, ако је то предвиђено законом или другим прописом. Предметним записницима извршено је усаглашавање потраживања, па је претходно питање да ли је предметна противтужба дозвољена.

У поновном поступку првостепени суд ће имати у виду горе наведено, расправити наведене чињенице и зависно од истих ценити основаност приговора застарелости односно донети нову одлуку о основаности тужбеног захтева, уз оцену дозвољености противтужбе.

Председник већа-судија
Татјана Матковић Стефановић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић